

Κοινωνική Επιχειρηματικότητα

• Βασικές έννοιες και πεδίο της κοινωνικής επιχειρηματικότητας

Η **Κοινωνική Επιχειρηματικότητα (Social Entrepreneurship)** αποτελεί μια διακριτή μορφή επιχειρηματικότητας η οποία έχει ως σκοπό την επίτευξη ενός **κοινωνικού σκοπού (social purpose)** μέσω της δημιουργίας **κοινωνικής αξίας (social value)**. Η κοινωνική επιχειρηματικότητα ανεξάρτητα από τη μορφή που λαμβάνει, δεν αλλάζει τον τελικό σκοπό της, την επίτευξη δηλαδή ενός κοινωνικού σκοπού. Έτσι, το όποιο κέρδος προκύπτει επανεπενδύεται για την επίτευξη αυτού του σκοπού. Αυτή είναι και η κύρια διαφορά της από τη συμβατική επιχειρηματικότητα, η οποία έχει ως κύριο σκοπό την επίτευξη του κέρδους

Η κοινωνική επιχειρηματικότητα θεωρείται κρίσιμη παράμετρος και κατάλληλη πρακτική για την ανακούφιση αρκετών κοινωνικών προβλημάτων που αφενός δεν έχει τη δυνατότητα να επιλύσει το κράτος και αφετέρου ο ιδιωτικός τομέας δεν είναι πρόθυμος να αναλάβει πρωτοβουλίες, αφού τα οικονομικά οφέλη θεωρούνται μηδαμινά. Ο όρος αποτελείται από δυο συστατικά μέρη, **την επιχειρηματική και την κοινωνική** διάσταση. Το πρώτο συστατικό μέρος, όπως προαναφέρθηκε στην προηγούμενη ενότητα, είναι ιδιαίτερα δημοφιλές και ως εκ τούτου ένας μεγάλος αριθμός εργασιών έχει εκπονηθεί κυρίως για να διερευνήσει τους λόγους ύπαρξης της επιχειρηματικότητας. Το δεύτερο συστατικό μέρος προσδιορίζει κυρίως τον κοινωνικό προσανατολισμό της επιχειρηματικότητας. Για την κοινωνική διάσταση εμφανίζεται μια πλειάδα ορισμών με έμφαση κυρίως σε **θέματα εύρεσης νέων ευκαιριών υψηλής κοινωνικής αξίας (social value), νέων καινοτομιών και τολμηρών εγχειρημάτων με χαμηλές οικονομικές αποδόσεις**. Ο όρος της κοινωνικής επιχειρηματικότητας μετατόπισε την έμφασή του από αποκλειστικά κοινωνικά θέματα σε μια σειρά οικονομικών ζητημάτων

Οι Seelos και Mair (2005) ορίζουν την κοινωνική επιχειρηματικότητα ως την οικονομική δραστηριότητα «που παρέχει νέα παραγωγικά μοντέλα παροχής προϊόντων και υπηρεσιών που εξυπηρετούν τις άμεσες ανθρώπινες ανάγκες των φτωχότερων στρωμάτων της κοινωνίας που παραμένουν αναπάντητες από τις σημερινές οικονομικές και κοινωνικές δομές» (Seelos & Mair, 2005: 243). Ωστόσο, η κοινωνική επιχειρηματικότητα σημαίνει διαφορετικά πράγματα για διαφορετικούς ανθρώπους. Οι Mair και Martin (2006) συνέλεξαν μια πλειάδα ορισμών για την έννοια της κοινωνικής επιχειρηματικότητας που είναι δυνατόν να ταξινομηθούν στις ακόλουθες τρεις κατηγορίες, δηλαδή σε ορισμούς που αναφέρονται:

- α)** στους οργανισμούς που αναζητούν κεφάλαια για την ικανοποίηση των κοινωνικών αναγκών,
- β)** στους οργανισμούς που εμπορευματοποιούν την ικανοποίηση των κοινωνικών αναγκών, και
- γ)** στους οργανισμούς που έχουν μοναδικό στόχο να απαλύνουν τον ανθρώπινο πόνο και να καταλύσουν τις υφιστάμενες κοινωνικές δομές.

Για περισσότερη μελέτη δείτε το **εκπαιδευτικό υλικό της Γενικής Γραμματείας Δια Βίου Μάθησης** του Υπουργείου Παιδείας σχετικά με την Κοινωνική Οικονομία και την Κοινωνική Επιχειρηματικότητα.

<http://kdvm.gr/Media/Default/Pdf%20enotites/1.2.pdf>

• Η πορεία της κοινωνικής οικονομίας/επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα, αλλά και διεθνώς έως σήμερα

Στην Ελλάδα αν και υπάρχουν κοινωνικές επιχειρήσεις ήδη από προηγούμενα χρόνια, η Κοινωνική Οικονομία θεσμοθετήθηκε επισήμως στις **30 Σεπτεμβρίου 2011 με το Ν. 4019/2011**.

Έτσι, πλέον υπάρχει το κατάλληλο νομικό πλαίσιο για την αναγνώριση και τη δημιουργία κοινωνικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα, ενώ παράλληλα το «Σχέδιο Δράσης για την ενίσχυση της Απασχόλησης και της Επιχειρηματικότητας των Νέων» (Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Πρόνοιας) ,

παρέχει το κατάλληλο χρηματοδοτικό πλαίσιο, για όσους νέους θέλουν να ξεκινήσουν μια τέτοιου είδους επιχείρηση.

Ο Νόμος και το «Σχέδιο Δράσης» αναφέρουν ως άξονα της Κοινωνικής Οικονομίας την Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση (ΚοινΣΕπ), η οποία έχει κοινωνικό σκοπό.

Από μια πρώτη χαρτογράφηση, προκύπτει ότι οι περισσότερες ΚοινΣΕπ που έχουν συσταθεί στην Ελλάδα, παρέχουν κυρίως αγαθά και υπηρεσίες κοινής ωφέλειας.

Οι κοινωνικές επιχειρήσεις μπορούν να έχουν διπλό ρόλο σε περίοδο κρίσης: να παρέχουν θέσεις εργασίας και να καλύψουν ανάγκες που δεν προσελκύνουν το ενδιαφέρον ούτε του δημόσιου ούτε του ιδιωτικού τομέα επειδή θεωρούνται μη κερδοσκοπικές.

Όμως τα μέλη τους σημειώνουν ότι ένα από τα πιο ακανθώδη προβλήματα που έχουν να αντιμετωπίσουν είναι η μη ευνοϊκή φορολογική πολιτική, οι μη επαρκείς πολιτικές χρηματοδότησης και η ελλιπής πληροφόρηση των δημόσιων φορέων για τη λειτουργία των κοινωνικών επιχειρήσεων.

• Εντοπισμός Κοινωνικών αναγκών και προκλήσεων

Η οικονομική κρίση, η αύξηση της ανεργίας, η γήρανση του πληθυσμού, η αύξηση του προσδόκιμου ορίου ζωής, το δημόσιο έλλειμμα και το δημόσιο χρέος και η μείωση της απασχόλησης, περισφίγγουν δυσμενώς, παρά τις διακηρύξεις «θωράκισης» του κοινωνικού κράτους, την οικονομική κατάσταση των συστημάτων κοινωνικής πολιτικής στην Ελλάδα και στα άλλα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ακόμη και οι ευέλικτοι μηχανισμοί, τα εναλλακτικά προγράμματα και οι εξατομικευμένες πρακτικές που αναπτύχθηκαν στον τομέα της κοινωνικής πρόνοιας κατά την περίοδο ανάπτυξης του παραδοσιακού κοινωνικού κράτους, σήμερα αποδεικνύονται ανεπαρκείς μπροστά στα νέα κοινωνικά προβλήματα και τις νέες ανάγκες που αναφύονται κατά τη μετάβαση προς τη μεταβιομηχανική κοινωνία (Evans and Cerny, 2004). Επομένως, το νέο κοινωνικό μοντέλο, παρά τις κατά χώρα ιδιαιτερότητες, θα πρέπει να στηρίζεται ακριβώς στη συνύπαρξη, συνεργασία και συμπληρωματικότητα των τριών αυτών συνιστωσών, δηλαδή του κράτους, των επιχειρήσεων και της κοινωνικής οικονομίας

• Ανάπτυξη επιχειρηματικού μοντέλου (Business plan)

- <https://www.terracecycle.com/en-US/>
- <http://iliaktida-amea.gr/>

• Χρηματοοικονομικό μοντέλο - Προϋπολογισμός δραστηριοτήτων

- <https://www.roomtoread.org/>

• Επικοινωνία και Marketing

- <http://www.genesysworks.org/>

• Νομικό Πλαίσιο

Νόμος 4019/2011 Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα

<https://nomoi.info/%CE%A6%CE%95%CE%9A-%CE%91-216-2011-%CF%83%CE%B5%CE%BB-1.html>

• Επενδυσιμότητα των επιχειρήσεων - Προσέλκυση Πόρων-

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)

<http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=531&langId=el>

ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Το ΕΚΤ υποστηρίζει ενεργά την ίδρυση επιχειρήσεων κοινωνικής οικονομίας ως πηγή θέσεων απασχόλησης, ιδιαίτερα για ομάδες ατόμων που δυσκολεύονται να βρουν δουλειά για διάφορους λόγους. Σε αυτές τις ομάδες περιλαμβάνονται οι μακροχρόνια άνεργοι, τα άτομα με αναπηρίες και τα άτομα σε αγροτικές κοινότητες.

Παραδείγματα έργων

Ως οργανισμοί, οι επιχειρήσεις κοινωνικής οικονομίας βρίσκονται ανάμεσα στο δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα. Παρότι λειτουργούν ως εμπορικοί οργανισμοί, κύριος σκοπός τους είναι να υπηρετούν τις κοινότητές τους με έναν ή πολλούς τρόπους. Σε αυτούς περιλαμβάνεται η δημιουργία θέσεων εργασίας για άτομα που σε διαφορετική περίπτωση θα παρέμεναν άνεργα. Ένα παράδειγμα είναι η **ίδρυση ενός καταστήματος ενδυμάτων από δεύτερο χέρι** σε μια πόλη. Απασχολεί άτομα με αναπηρίες για τη συλλογή, ταξινόμηση, τον καθαρισμό και τη μεταπώληση ρούχων από δεύτερο χέρι. Ένα άλλο παράδειγμα είναι μια εταιρία σε μια αγροτική περιφέρεια, η οποία **καταρτίζει γυναίκες με τις δεξιότητες που χρειάζονται οι τοπικές επιχειρήσεις**, ή τις βοηθάει να αυτοαπασχοληθούν, εξυπηρετώντας τον κλάδο του τουρισμού ή πουλώντας τοπικά γεωργικά προϊόντα. Υπάρχουν πολλές μορφές επιχειρήσεων κοινωνικής οικονομίας και η προσέγγισή τους είναι συχνά πολύ πρωτοποριακή.

Παράδειγμα: Η κοινωνική επιχείρηση **Rataplan** στην **Ολλανδία**: <https://rataplan.nl/>

Το ΕΚΤ υποστηρίζει μια μεγάλη γκάμα τέτοιων επιχειρήσεων κοινωνικής οικονομίας, που απευθύνονται σε ομάδες που αντιμετωπίζουν συγκεκριμένα εμπόδια στην εργασία: όπως τα **άτομα με αναπηρίες**, με **ψυχοκοινωνικά προβλήματα**, **πρώην εγκληματίες**, **περιθωριοποιημένες κοινότητες** και πολλούς άλλους.

Η στήριξη αυτή έχει πολλές μορφές. Μπορεί να περιλαμβάνει κατάρτιση στο μάντζμεντ για όσους θα διαχειρίζονται τις επιχειρήσεις, δεξιότητες ανθρώπινου δυναμικού, εργασιακής νομοθεσίας, υγιεινής και ασφάλειας, κτλ. ή μπορεί να περιλαμβάνει τις ειδικές τεχνικές δεξιότητες που χρειάζεται μια επιχείρηση: γνώση του τουριστικού κλάδου, δεξιότητες πωλήσεων και μάρκετινγκ, ή δεξιότητες και τεχνογνωσία για την παροχή συμβουλών σε νεοσύστατες εταιρίες. Το ΕΚΤ στηρίζει επίσης τις επιχειρήσεις κοινωνικής οικονομίας στην εύρεση οικονομικής υποστήριξης για τις δραστηριότητές τους, και για τη διασφάλιση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητάς τους.

• Μέτρηση Κοινωνικού Αντίκτυπου

Η κοινωνική απόδοση της επένδυσης (**SROI**) είναι μέθοδος βασισμένη σε αρχές για τη μέτρηση της εξωχρηματιστηριακής αξίας (δηλαδή της περιβαλλοντικής και κοινωνικής αξίας που δεν αντανακλάται σήμερα στους συμβατικούς χρηματοοικονομικούς λογαριασμούς) σε σχέση με τους πόρους που επενδύθηκαν. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί από οιαδήποτε οντότητα για να αξιολογήσει τον αντίκτυπο στους ενδιαφερόμενους, να προσδιορίσει τρόπους βελτίωσης των επιδόσεων και να βελτιώσει την απόδοση των επενδύσεων.

<http://socialvalue.gr/el/methodologia/ti-einai-i-methodos-sroi>

Χρήσιμες συνδέσεις

- Κοινωνική Οικονομία - <http://koinoniki--oikonomia.blogspot.gr/p/wiki.html>
- Κοινωνική Σύμπραξη στο Νομό Κυκλάδων - <http://www.cycladespartnership.gr/>
- Υπουργείο Εργασίας, Ειδική Υπηρεσία για την Κοινωνική Ένταξη και την Κοινωνική Οικονομία <http://www.keko.gr/el/Pages/Default.aspx>

Παράδειγμα ερωτηματολογίου για τη Νεανική Επιχειρηματικότητα:
<https://dasta.uom.gr/Surveys/AnswerSurvey.aspx?CatalogId=Survey5>

(Η σελίδα θα εμπλουτίζεται συνεχώς με νέα στοιχεία)